

Концепција за
**ЦЕНТРИ ЗА ПОДДРШКА
И СОВЕТУВАЊЕ НА
МАЖИ ВО РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

PEAK-OP
истражување во акција

 Federal Ministry
Republic of Austria
Social Affairs, Health, Care
and Consumer Protection

Издание на: XEPA – Асоцијација за здравствена едукација и истражување, 2023 година

Уредник: Бојан Јовановски

Автори: Бојан Јовановски, Ралф Пухерт, Весна Матевска и Елизабета Божиноска

Графичко уредување: Марија Смилевска

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

305-055.1
364-5:364.6-055.1]:364.632-055.2

КОНЦЕПЦИЈА за центри за поддршка и советување на мажи во Република Северна Македонија [Електронски извор] / [автори Бојан Јовановски ... и др.]. - Скопје : XEPA - Асоцијација за здравствена едукација и истражување, 2023

Начин на пристапување (URL):

<https://hera.org.mk/koncepcija-centar-za-mazhi/>. - Текст во PDF формат, содржи 42 стр., табели. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 08.02.2023. - Други автори: Ралф Пухерт, Весна Матевска и Елизабета Божиноска. - Библиографија: стр. 41. - Содржи и: Прилози

ISBN 978-608-4859-58-1

1. Јовановски, Бојан [автор] 2. Пухерт, Ралф [автор] 3. Матевска, Весна [автор] 4. Божиноска, Елизабета [автор]
а) Родови студии – Мажи б) Центри за поддршка и советување – Мажи – Спечување – Насилство врз жени

COBISS.MK-ID 59321605

СОДРЖИНА

<u>ВОВЕД - ЗА КОНЦЕПЦИЈАТА</u>	4
<u>ТЕОРЕТСКА ПОЗАДИНА</u>	6
Мажественоста во научната работа на Равин Конел	10
Машка доминација во научната работа на Пјер Бурдје	11
Влијанието на родот на проблемите и давањето на психосоцијалната помош и поддршка	11
Родови ставови и пристапи на лицата што работат со мажи и момчиња според Меснер	13
<u>ЗАКОНСКА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА РАБОТА СО МАЖИ И СТОРИТЕЛИ НА НАСИЛСТВО</u>	16
Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство како основа за работа со мажи и сторители на насилство во превенција на родово-заснованото насилство	17
Законска и институционална рамка за работа со мажи и сторители на насилство	19
Преглед на состојбата со мажите и родово-заснованото насилство во Република Северна Македонија	20
Потребата од воспоставување на центри за поддршка и советување на мажи	21
<u>ЦЕНТРИ ЗА ПОДДРШКА И СОВЕТУВАЊЕ НА МАЖИ</u>	22
Цели на работа	23
Целни групи	24
Животни фази и криза	25
Клучни аспекти и родови специфики во советувањето на мажите	26
Програма за работа	29
Организациска структура и тим	36
<u>Заклучок</u>	39
<u>Библиографија</u>	40

ВОВЕД - ЗА КОНЦЕПЦИЈАТА

Концепцијата за центар за поддршка и советување на мажите претставува појдовна основа за воспоставување на квалитетни и пристапни советодавни и терапевтски програми за мажи и момчиња како една од стратегиите во сеопфатната превенција од насилство врз жените и родово-заснованото насилство во Република Северна Македонија. Концепцијата дава појдовни насоки за потребите, можностите и начините за работа во центрите за поддршка и советување на мажите и се потпира на главните принципи на превенција во работењето со мажите и сторителите на насилство преземени од националните и меѓународни искуства. Со воспоставување на еден ваков концепт за советување на мажи треба да се овозможи поактивна вклученост на мажите во спречување на насилството врз жените, но и во намалување на насилното однесување и повторување на делото кај сторителите на насилството и престапниците на сексуална злоупотреба во иднина.

Во процесот на подготовка на концепцијата беше формирана работна група од претставници на Министерството за труд и социјална политика, Министерството за здравство, Министерството за образование и наука и граѓанските организации. Со тоа беше обезбеден мултисекторски пристап во адресирање на потребите на државата за воспоставување на центри за советување на мажи, а со една главна цел – преку поголемо вклучување во грижата за мажите да се придонесе кон намалување на насилството врз жените и родово-заснованото насилство во државата.

Концепцијата е подготвена во рамки на проектот „Воспоставување на мулти-професионална превенција на родово засновано насилство, работа со сторители преку пристап фокусиран на безбедноста на жртвата и советување на мажите во Северна Македонија“ поддржан од Здружение за машки и родови прашања Штаерска, Грац, Австрија (Verein für Männer- und Geschlechterthemen Steiermark) со финансиска поддршка од австриското Сојузно министерство за социјални прашања, здравство, грижа и заштита на потрошувачите. Проектот на национално ниво е спроведен од страна на здружение XEPА – Асоцијација за здравствена едукација и истражување во партнерство со Реактор – истражување во акција. Австриската организација Здружение за машки и родови прашања Штаерска, Грац, Австрија ја обезбеди експертизата и добрите практики со цел да се направи обид да се адаптира еден центар за советување со мажи во Скопје со моделите кои постојат во Австрија. Во процесот на развивање на концепцијата се користеа и искуствата од Холандија и Хрватска.

Воспоставувањето на специјализиран центар за поддршка и советување е релативно нов концепт во областа на социјалната работа за кои не постојат доволно акумулирани искуства за да е развие еден унифициран модел и тој да може да се преслика во други земји. Затоа, оваа концепција за центар за поддршка и советување на мажи во Скопје треба да се третира како провизорен модел и да се модифицира во континуитет согласно социјалниот контекст и потребите на државата. При тоа, од голема важност е да се користи сето знаење и експертиза која е здобиена во рамки на проектот за да може да се постигнат зацртаните долгорочни цели.

ТЕОРЕТСКА ПОЗАДИНА

Родот има значително влијание врз нашите животи и е важен дел од нашата личност и идентитет. На ова се надоврзуваат и родово специфични фактори на ризик. Мажите често пати чекаат премногу долго за да побараат помош и вообичаено на своите проблеми гледаат како на индивидуални неуспеси, отколку како на општествени. Мажите се соочуваат со кризи и проблеми кои се специфични само за нив. Кога станува збор за насилството, постои и силна родово специфична карактеристика. Генерално, мажите почесто се јавуваат како сторители на насилството. Во партнерствата и врските, претежно жените се погодени од насилството. Во јавноста пак, мажите често се жртви на насилството од други мажи.

Програмите за помош на мажите и теориите за мажите и мажественоста се појавуваат во 80-те години на 20-от век, како реакција и последица на програмите за поддршка и помош на жените. На почетокот многу социјални работници и психолози давањето на помош и поддршка на мажите не го сметале за сериозно, ги сметале за „слаби и нежни“ овие типови на мажи и постоел голем отпор, затоа што се покажало дека мажите патат на патот посакуваните социјални позиции и со тоа нивната доминација е доведена под прашање.

Родот игра важна улога во развивање на стручно советодавни програми, во давање на совети и спроведување на интервенции во областа на социјалната работа. По 15-на години работа и постоење на сервиси за помош на мажи создадени се основите за поддршка на мажи, а дојдено и до заеднички сознанија за проблематиката и потребите на мажите. Денес, има бројни институции и програми кои постојат за мажите, како и групи кои обработуваат различни теми, како на пример за насилство, работни односи, изолација, односи со партнер/-ка, татковство, користење на лекови/зависност, агресивност и сексуалност. Основани се исто така многу самостојни организации кои развиваат свои програми за помош и поддршка на мажи.

Новите истражувања исто така покажуваат дека третманите кои се наменети за превенција на родово засновано насилство задолжително треба да ги земат предвид специфичните потреби, перспективи и животни ситуации на мажите и жените. Родовите улоги на мажите и жените често во кризна состојба имаат коренити промени, па затоа враќањето на секојдневните модели на однесување е отежнато. Голем дел од мажите во семејството се идентификуваат и ја играат улогата на хранител („го носат лебот во семејството“). Поради лошата економска криза, доколку остане без работа и тешкотиите во брзо и лесно наоѓање на нова работа, му ја одземаат оваа улога (традиционално дадената родово улога) и поради тоа овие мажи се соочуваат со ситуација во која може да имаат криза во својот идентитет. Како резултат на оваа криза на идентитетот, овие момчиња и мажи може да доживеат голем стрес кој може да ги донесе во ситуација на зависност и насилни обрасци на однесување, вклучително и сексуално и родово засновано насилство. Токму затоа, се препорачуваат програми за родово засновано насилство кои во центарот ја ставаат психосоцијалната поддршка, поттикнуваат балансираност, ненасилно однесување и учење на алтернативни модели на мажественост (пр. грижлива мажественост).

Затоа, фокусирајќи се на специјализирани услуги за поддршка и советување на момчињата и мажите, значително ќе се намали прагот на инхибиција за барање на помош од страна на мажите. Тоа што сакаме да научат мажите и момчињата преку воспоставување на посебен модел за поддршка и советување е дека е нормално и тие да имаат проблеми и дека е потребно да ја добијат неопходната помош и поддршка кога им е потребна. Потребно е мажите да се поттикнат најдобро да ги искористат своите лични потенцијали и да донесуваат одговорни одлуки, особено кога се наоѓаат во состојби на криза.

Концепцијата за поддршка и советување на мажите започнува со кратка теоретска рамка која се фокусира на конструкцијата на мажественоста на Равин Конел и на динамиката на насилство која е специфична за мажите. Потоа следи дискусија за потребата од специфични услуги за мажите, за одделните целни групи со кои би можело да се работи, како и за причините поврзани со потребата од воспоставување на советувалишта за мажите. Притоа, фокусот ќе биде даден на целите на советувањето со мажи како и на превенцијата и спречувањето на насилството. Концепцијата се осврнува и на методите на работа во советувањето на мажите, но и на организирањето на работата и на тимот на давателите на услуги во центрите за поддршка и советување на мажите.

Мажественостите се општествено одредени конструкции кои во историјата се менувале и се вградени во политичките и економските односи на луѓето. Оваа концепција се спротивставува на природните, псевдо-биолошките и псевдо-историските концепти кои ја разбираат мажественоста како ригидна и незаменлива категорија. Мажественостите мора да се гледаат како продукти на историските процеси, односно дека мажественоста се менувала низ историјата и се разликувала од една до друга култура. Според тоа, родот е и истовремено и производ и креатор на историјата. Во овој процес, мажите и мажественоста се активни чинители и можат да имаат влијание во своето социјално опкружување. Во овој процес, мажественоста е секогаш предмет на внатрешни противречности и историски премрежија (Конел, 2005).

Родот има водечка улога во општественото уредување и е социјално структурна категорија. Градењето на мажественоста се одвива во специфично општествени околности и согласно двојната логика на дистинкција и доминација. Во исто време, конструкцијата на мажественоста постои само во контрастниот концепт на женственоста (Конел, 2005). Мажественоста е резултат на разбирање, толкување, учење и доживување на околината. Во овој процес, на момчињата и на мажите им е потребна поддршка. Често, како што растат, на мажите им недостигаат вистински машки примери (*role models*) во формирањето на идентитетот. Поради родовата специфична поделба на грижата во семејството и во професионалното општествено работење, честопати се негираат можностите за обликување на мажественоста кај еден маж. Поради овој недостаток, луѓето често се ориентираат кон стереотипите и медиумските претставувања на конструкциите на мажественоста. Тука сè уште преовладуваат традиционалните слики на мажественоста и распределбата на родовите улоги. На мажот се гледа како на борац, тој е мускулест, силен, подготвен да употреби насилство доколку

е потребно и секогаш има контрола врз дадената ситуација. Затоа момчињата создаваат слики на машкоста и мажественоста во своите глави кои не одговараат на реалноста. Хетеронормативноста и родовите стереотипи најчесто претставуваат стандард на однесување на мажите. Сè уште важи мотото, „ако не можете сами да се справите со проблемите како маж, вие сте неуспешен, а не вистински маж“. Затоа проблемите и грижите кои ги имаат мажите најчесто се ставаат во втор план.

Начинот на кој момчињата зборуваат меѓу себе е често пати груб и многумина од нив не се сигурни каде да се обратат за поддршка кога ќе се појават проблемите. Во исто време, тие ризикуваат да станат жртви на малтретирање и насилство од другите момчиња. Покажувањето на сопствените чувства, како што се стравот, тагата или беспомошноста, често пати не е дозволена затоа што тие не сакаат да изгледаат како „плачковци“ пред другите луѓе. Мажите ги градат емоциите на родово специфичен начин. Така, уште во детството и адолесценцијата се поставуваат основите на воспитувањето тие да се однесуваат како возрасни мажи наместо деца. Од самиот почеток, мажите немаат можности да разговараат за сопствената улога како маж со други мажи, но ниту со жените. Мажите често пати ги компензираат проблемите со практикување на ризично однесување, како што се злоупотребата на алкохол или дрога. Останувањето без дом, практикувањето на несакани поведенија спротивно од законите, зависноста од коцкање и насилството се некои од последиците на ваквото однесување.

Мажественоста постојано се менува. Сликите на машкоста во јавноста се чини дека последниве години сериозно се разгореа и плурализираа. Германските социолози Силка Шолц и Михаел Меузер зборуваат за структурни промени на три нивоа:

1. Хегемонистичката мажественост која несомнено го губи својот статус во општеството и повеќе не е немаркирана родова улога. Односно, мажественоста станува видлива и особено маркирана позиција во родовите односи;
2. Хегемонистичката мажественост добива нова рамка во променетите услови на глобализираниот свет;
3. Хегемонистичката мажественост сè повеќе продира во општествените области на работа (Meuser & Scholz, 2011).

Иако, за среќа, перцепциите во јавноста за разновидната мажественост се зголемуваат и постои забележливо намалување на постоечките социјални нееднаквости меѓу жените и мажите, за жал, сликата за традиционалната мажественост продолжува да преовладува и денес.

МАЖЕСТВЕНОСТА ВО НАУЧНАТА РАБОТА НА РАВИН КОНЕЛ

Равин Конел, мажественоста ја опишува како позиција во родовите односи, однесувањата кои доведуваат до заземање на таа позиција кај мажите и ефектите од тие однесувања. Родот е начин на кој се подредува социјалната практика (Конел, 2005). Во основата на концептот на Конел за мажественоста се наоѓаат четири манифестации на мажественоста, наведени накратко подолу. Првата форма е хегемонистичката мажественост, која зазема лидерска позиција во општествената група. Таа го отелотворува одговорот на проблемот со легитимитетот кој го носи патријархатот во соодветните општествени услови, со што обезбедува доминација на мажите и подреденост на жените во општеството. Втората манифестација, подредената машкост, се карактеризира со културна, политичка и државна репресија, и е на долниот крај на машкиот поредок на доминација. Притоа постои претпоставка дека таа има симболична сличност со женственоста. Третата манифестација, соучесничката мажественост, ги опишува мажите како некои кои имаат корист од доминацијата на одредена форма на мажественоста, но самите не се согласуваат и подредуваат целосно со овој идеал. Оваа форма го претставува мнозинството на мажи. Вистинското исполнување на хегемонистичкиот идеал честопати не се согледува во праксата. Последната манифестација е маргинализираната машкост и ја опишува вообичаената маргинализирачка интеракција на родот и другите структурно социјални категории, како што се класата или расата (Конел, 2005).

Конел истакнува дека овие манифестации на мажественоста во никој случај не се ригидни типови на карактери, туку модели на дејствување. Хегемонистичкиот статус во конструирањето на мажественоста постојано се обновува и модифицира во социјалните интеракции. Хегемонистичката мажественост е, исто така, секогаш зависна од сегашните општествени структури на моќ и доминација (Конел, 2005).

Мажественоста често пати се поврзува и со насилството. Може да се направи разлика помеѓу хомосоцијалното и хетеросоцијалното насилство. Хомосоцијалното насилство опишува хиерархиско структурирано насилство и доминација над други мажи. Хетеросоцијалното насилство значи делигимитизирање и угнетувачко насилство меѓу различните родови, на пример, на мажите кон жените. Во овој контекст, насилството се смета за знак на недостаток на моќ. Конел го толкува сегашниот степен на насилство како тенденција на криза (Конел, 2005).

МАШКА ДОМИНАЦИЈА ВО НАУЧНАТА РАБОТА НА ПЈЕР БУРДЈЕ

Според францускиот социолог Пјер Бурдје, на машката доминација не ѝ потребно оправдување, доволно е тоа што таа постојано се рефлектира во социјалните практики и дискурси (Bourdieu, 2001). Во такви околности, ваквата доминација на мажественоста си обезбедува симболична моќ, односно преку непосредно и предрефлективно надвладување, како и несвесна согласност преку социјалните практики се обезбедува доминација (Бурдје, 2001). За Конел, терминот „хегемоничен“ исто така изразува дека социјалната супериорност не се заснова само на физичко насилство или закана од него, туку вклучува висок степен на согласност меѓу привилегираните и обесправените (Конел, 2005). Во исто време, и самите мажи се постојани жртви на сопствената доминација на различни начини, односно тие се исто така ограничени во тоа како го живеат својот живот и се подложни на доминантните општествени идеи (Бурдје, 2001). Треба да се нагласи дека основните констелации на моќ се сосема различни механизми на дејствување.

Како што стана јасно од истражувањата, категоријата род, а со тоа и мажественоста, како принцип на општествено структурирање мора секогаш да се учи на основите на интерсекционализмот (Конел, 2005) - оние кои сакаат да ги разберат различните манифестации на мажественоста мора да ја видат и нивната меѓусебна поврзаност со другите структури на моќ, како, на пример, расата или класниот статус.

ВЛИЈАНИЕТО НА РОДОТ НА ПРОБЛЕМИТЕ И ДАВАЊЕТО НА ПСИХОСОЦИЈАЛНАТА ПОМОШ И ПОДДРШКА

Родот има свое влијание во социјалната грижа и заштита кое не може да се негира. Мажите и жените споделуваат различни облици на тешкотии и проблеми, имаат различни потреби за грижа и заштита и различно ја користат истата. Различни се психичките проблеми поради кои мажите и жените бараат помош од социјалните работници и стручните работници (психолози, терапевти, психијатри) за ментално здравје. Финансиски проблеми поврзани со работа, релации и односи со деца поврзани со доминантни општествени статуси на половите. Проблеми на соочување, растројства на личноста, зависности, проблеми со исхрана и проблеми на контрола на импулсивноста, може да се јават како последица од социјализацијата на мажите и жените. Проблемите на злоупотреба на моќта и насилството се поврзани со разликата во моќта на половите. Поре-

метувањата во развојот се поврзани со биолошките разлики. Мажите помалку бараат помош од социјалните работници и стручните лица за ментално здравје и помалку се грижат за своето ментално здравје во споредба со жените. Мажите низ растот и развојот се учат дека не треба да се жалат и од нив се бара да се обидат и најдат сами да го решат својот проблем. Се смета дека „никој не може да ти помогне повеќе од самиот себе“. Токму затоа, кога ќе маж ќе дојде да побара помош, ситуацијата е веќе многу сериозна и со многу потежок обем. Во таква ситуација многу почесто докторите ги праќаат директно на лечење во болница.

Студијата [NEMESIS](#) (Netherlands Mental Health Survey and Incidence Study) покажала дека 40 % од сите Холанѓани имале некакви психички тешкотии. Според родот:

- ▶ Жените два пати повеќе патат од пореметувања на расположението и страв за разлика од мажите (10-20 % жени и 5-10 % мажи се депресивни). Различни се причините за депресија кај мажите и жените (биолошка ранливост, социјализација, социјално-економска положба) и различно се справуваат со неа. Мажите ги прикриваат чувствата на страв и безволност со зголемена анксиозност, консумирање алкохол и дрога, подложни се на фрустрација и често агресивно реагираат.
- ▶ Мажите пијат 3 до 5 пати повеќе од жените. Значајна разлика е дека алкохол почесто прекумерно консумираат високо образовани жени и ниско образовани мажи.
- ▶ Кај мажите 4 до 6 пати повеќе се забележуваат антисоцијални пореметувања на личноста, во споредба со жените.
- ▶ Повеќекратни психички проблеми и пореметувања се забележуваат кај повеќе жени (43,5 %), во споредба со 26 % кај мажите.

Според Регионалниот институт за ментално здравје (RIAGG - *Regional institute voor de ambulantegeestelijke gezondheidszorg*), девојките и жените често имаат пореметувања на расположението, делириум/ сенилност, анксиозни пореметувања и пореметувања во исхраната, додека момчињата и мажите почесто се јавуваат за помош поради развојни растројства (дете/ адолесценција), шизофренија, проблеми со алкохол и дрога и проблеми поради контрола и совладување на импулсивноста. Сите овие информации кои се погоре споменати се значајни да ги земеме предвид за да може соодветно да одговориме на родовите аспекти при креирање на центри и програми за поддршка, за да може да одговориме на потребите на мажите и жените соодветно.

РОДОВИ СТАВОВИ И ПРИСТАПИ НА ЛИЦАТА ШТО РАБОТАТ СО МАЖИ И МОМЧИЊА СПОРЕД МЕСНЕР

Постојат ставови и пристапи кои се неопходни за зајакнување на родово рамноправните општества во целост. Со помош на таканаречениот „модел на триаголник“, развиен од американскиот социолог Меснер во 2000 година, може да се споредат родово-политичките ставови и пристапи на лицата активни во полето на работата со мажи или момчиња.

Меснер разликува три аспекти кои треба да се третираат во работата со мажите и момчињата за да се поддржат и да се зајакнат родово-демократските ставови:

1. **Институционализираните машки привилегии** во општеството треба критички да се третираат. Размислете за позициите на моќ во општествата, за економските ресурси на кои мажите еднострано полагаат право, како и за тоа дека се чини оти позициите на моќ не зависат од тоа кој обезбедува грижа. Ова треба критички да се разгледа кога се работи со мажите.
2. **Треба да се размисли околу трошоците за традиционалните концепти на машкост заснована на моќ.** Согледајте ја обесправеноста што може да произлезе од традиционалните концепти на машкост (како што се зголемен ризик од самоубиства, здравствени ризици или ризици по социјалната благосостојба).
3. **Треба да се разгледа разновидноста на машкоста.** Не сите мажи се на врвни позиции во општеството. Многу мажи никогаш нема да стигнат таму. На пример, мажи со историја на миграција, хомосексуални мажи, мажи со попреченост итн. Работата со мажите на родово-демократски начин се осврнува кон разновидноста на машкоста и разновидноста на мажите. Особено кога станува збор за насилството и работата со машки сторители на насилство.

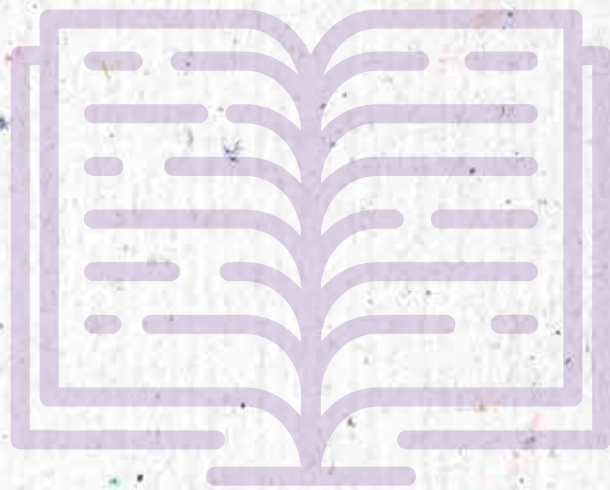

Од истражувањата знаеме дека небалансираниот пристап при работата со мажите се фокусира исклучиво на еден агол од Триаголникот - „трошоците на машкоста“. Посебно антифеминистичките машки групи низ Европа поддржуваат пристапи преку кои индивидуалните искуства на мажите (пр., развод, старателство) се генерализираат и се користат како примери за мажите како дискриминирана родова група. Митовите на антифеминистичките иницијативи за машки права ги опишуваат мажите како жртви во светот на работата, во образовниот систем, во здравствената политика и на темата насилство, а жените како сторители на семејно насилство. Оваа битка треба да ја надминеме, ни требаат избалансирани родово-политички пристапи, а ни требаат и во нашата работа со мажите и момчињата. Потребни ни се перспективи:

- ▶ кои се насочени кон минимизирање на „трошоците на машкоста“;
- ▶ со критички поглед врз машките привилегии во општеството и
- ▶ со внимание врз структурните услови на нерамноправноста, бидејќи некои мажи профитираат од нееднаквите односи на моќ, додека други се засегнати од обесправеност. Овде централна улога играат социјалните маркери како што се миграцискиот контекст, социјалниот статус, потеклото итн.

Ако се земат предвид овие аспекти, комплексноста на дебатата се зголемува, но во исто време, перцепцијата на ваквата комплексност го отвора патот за сојузи и дијалози „на исто рамниште“ со женските организации или организациите за поддршка на жртвите. Токму затоа заговорниците на балансирааниот пристап често соработуваат со женски организации.

Разгледувајќи ги пристапите при работата со мажи во Европа, систематската студија за улогата на мажите во родовата еднаквост на 28-те земји-членки на ЕУ покажа дека балансирааниот пристап што се фокусира на трошоците, разновидноста на машкоста и машките привилегии во исто време, најверојатно ќе се најде во земји каде мажите се активно вклучени и во политиката за родова еднаквост. А активното вклучување на мажите во мерките за родова еднаквост е цврсто поврзано со вкупниот напредок на земјите во политиките и практиките за родова еднаквост. Затоа, важно е мажите да се вклучат во мерките за родова еднаквост, да се обрне внимание на разновидноста на мажите, на трошоците за традиционалните концепти на машкост и критички да се размисли за машките привилегии во општеството.

ЗАКОНСКА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА РАБОТА СО МАЖИ И СТОРИТЕЛИ НА НАСИЛСТВО

КОНВЕНЦИЈАТА НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И БОРБА ПРОТИВ НАСИЛСТВО ВРЗ ЖЕНИТЕ И ДОМАШНОТО НАСИЛСТВО КАКО ОСНОВА ЗА РАБОТА СО МАЖИ И СТОРИТЕЛИ НА НАСИЛСТВО ВО ПРЕВЕНЦИЈА НА РОДОВО-ЗАСНОВАНОТО НАСИЛСТВО

Насилството врз жените е меѓународно признаено како форма на дискриминација врз жените и прекршување на нивните човекови права. Иако и мажите можат да бидат мета на интимното насилството од партнерот, жените претставуваат огромно мнозинство на жртви, а мажите големо мнозинство на сторители. Сепак, денес, сè повеќе се зголемува свеста дека мажите, особено во партнерство со жените, можат да имаат значајна улога во елиминација на насилството врз жените.

Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство (Истанбулска конвенција) ги препознава програмите за третман со сторители на насилство и обука на професионалниот кадар како дел од приоритетни мерки во превенцијата на насилството врз жените. Притоа, државите се охрабруваат да развијат програми кои активно ќе ги вклучат мажите во превенцијата на насилството врз жените. Тие можат да се развиваат во форми на едукација, медиумски кампањи за подигање на свеста, воспоставување на сервиси за советување и слично. Програмите за третман со сторителите на насилство се исто важни елементи во обезбедувањето на интегриран и сеопфатен пристап за спречување и борба против насилството против жените. Овие програми треба, исто така, да бидат интегрирани политиките на секоја држава. Работата со мажите како сторители на насилство и сексуалната злоупотреба може да придонесе кон посериозно поместување на културните и политичките норми на државите за елиминација на родовите хиерархии, родо-во заснованото насилство, родовата дискриминација како и другите форми на лично и структурно насилство и дискриминација. Од друга страна, развивањето на советодавни програми со мажи за примарна превенција од насилство врз жените, особено вклучување на мажи кои не се во ризик да извршат насилство или кои можеби се во ризик да го продолжат кругот на насилството, имаат исто така значајна улога во елиминирање на стереотипите за родовите улоги и намалување на насилството. Член 16 во Истанбулската конвенција јасно ја истакнува одговорноста на државите кои ја имаат ратификувано конвенцијата за развивање на модели за работа со сторители на насилство како една од важните стратегии во справување со насилството врз жените. Притоа од државите се бара да развијат посебни програми за работа со сторители на семејно насилство кои ќе им помогнат да практикуваат ненасилно однесување во врските и со тоа да се спречи насилство во иднина. Дополнително, државите се обврзани да воспостават програми за третман на насилство со кои ќе ги спречат стори-

телите на насилство, особено престапниците на сексуалното насилство да го повторат делото. Дополнително овие програми мора да гарантираат безбедност и поддршка на жртвите на насилство, а специјализираните сервиси кои ги обезбедуваат услугите за жените жртви, како што се засолништата и кризните центри, да овозможат соработка во програмите за работа со сторителите на насилство. Од суштинско значење е овие програми да не бидат изолирани, туку блиску да соработуваат со сервисите за поддршка и грижа на жените кои се жртви на насилството, институциите кои се одговорни во спроведување на законите за спречување на насилството врз жените, судството, пробациските служби и институциите за заштита на децата или детските права. Согласно препораките од Истанбулската конвенција, вклучувањето на сторителите на насилство во овие програми може да биде или наложено од судските власти или базирано на доброволност на сторителот. Имајќи предвид дека и во двата случаи, овие програми за сторители може да влијаат на одлуката на жртвата да остане или го напушти сторителот или да ѝ обезбеди на жртвата лажно чувство на сигурност, секогаш како приоритет мора да се земаат предвид потребите и безбедноста на жртвите на насилство и нејзините човекови права, отколку оние на сторителите. Член 16 особено содржи обврски кон државите за спроведување на програма за работа со сторители на сексуална злоупотреба и силување. Овие програми треба да бидат специфично дизајнирани за третман со осудени престапници на сексуално насилство во и надвор од затворите со цел да се минимизира можно повторување на кривичното дело. Во земјите-членки на Советот на Европа се идентификувани голем број на позитивни практики за работа со сторители согласно Истанбулската конвенција. Тие можат да бидат раководени или од граѓанските организации или од релевантните државни институции, како што се пробациските служби или затворите, со една крајна цел – да се спречи повторување на насилството и да се овозможи повторна интеграција на сторителите на насилството во заедницата.

Член 16 од Истанбулската конвенција – ПРОГРАМИ ЗА ПРЕВЕНТИВНА ИНТЕРВЕНЦИЈА И ТРЕТМАН

- (1) Државите ќе ги преземат потребните законодавни или други мерки за воспоставување или поддршка на програми насочени кон учење на сторителите на семејно насилство со цел да усвојат ненасилно однесување во меѓучовечките односи со цел спречување на понатамошно насилство и менување на насилните модели на однесување.
 - (2) Државите ќе ги преземат потребните законодавни или други мерки за воспоставување или поддршка на програми за третман насочени кон спречување на сторителите, особено за сторителите на сексуална злоупотреба, од повторување на делото.
 - (3) При преземањето на мерките наведени во ставовите 1 и 2, државите ќе осигурат дека безбедноста, поддршката и човековите права на жртвите се од примарна грижа и дека, онаму каде што е соодветно, овие програми се воспоставени и спроведувани во тесна координација со специјализираните сервиси за жртви на насилството.
-

ЗАКОНСКА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА РАБОТА СО МАЖИ И СТОРИТЕЛИ НА НАСИЛСТВО

Едно од основните начела на *Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство* е преземање активности за превенција и заштита на жените од родово-засновано насилство и семејното насилство. Притоа, активностите треба да бидат родово одговорни и да ги препознаваат карактеристиките и разликите кои произлегуваат од родовите улоги на жените и мажите во општеството. Во таа насока и Министерството за труд и социјална политика и Министерството за образование и наука имаат обврска да донесуваат и спроведуваат програми за еднаквоста меѓу жените и мажите, ненасилно разрешување на конфликти, почитување на различностите, промовирање на родовата еднаквост и елиминирање на стереотипите за родовите улоги базирани на културата, обичаите, верата, традициите и другите практики кои се засноваат на идејата за подреденост на жените и мажите. Тоа подразбира воспоставување на наставни програми во училиштата и установите за згрижување на деца за промоција на родовата еднаквост и превенција од родово-засновано насилство, обуки на наставен кадар, организирање на кампањи за подигање на јавната свест и воведување на содржини од областа на сеопфатното сексуално образование. Со тоа ќе се овозможи подлабока дискусија за мажественоста и патријархалните односи како важна алка за промена на сфаќањето за родовите улоги и грижата за семејството и семејните обврски од страна на момчињата со кои може да се придонесе во превенцијата на родово-заснованото насилство. *Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство* специфично ја препознава потребата и од психосоцијален третман на сторители на семејно насилство преку воспоставување на советувалиште за сторители на насилство. Единиците за локалната самоуправа имаат можност за воспоставување на вакви советувалишта или други услуги за сторители на насилство согласно *Законот за социјална заштита*. Националниот акцискиот план за спроведување на Истанбулската конвенција исто така вклучува воспоставување на советувалишта за сторители на насилство преку донесување на национални стандарди и процедури за работа и нивно отворање во 10 региони во земјата до крајот на 2023 година.

ПРЕГЛЕД НА СОСТОЈБАТА СО МАЖИТЕ И РОДОВО-ЗАСНОВАНОТО НАСИЛСТВО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Според податоците објавени од Министерството за внатрешни работи, во 2020 година се пријавени 1.025 сторители на семејно насилство, од кои 930, или 90 %, се мажи. Од нив, 483, или 52 %, се сопрузи или мажи во вонбрачна заедница.

Во Република Северна Македонија не постојат национално и/или локално воспоставени центри за советување на мажи кои би помогнале во примарната превенција од семејното или родово-засновано насилство. Постојат само зачетоци и заложби од страна на државата за работа со мажи кои се сторители на насилство, ама истите се далеку од задоволителни. Во однос на бројот на достапни советувајќишта за психо-социјална поддршка на жртвите на насилство, постојат 11, од кои три се раководени од граѓански организации. Притоа, само една граѓанска организација нуди програма за психо-социјален третман за сторители на насилство. Министерството за труд и социјална политика планира во иднина да ги финансира општините за да воспостават, покрај советувајќишта за жени жртви, и советувајќишта за сторители на насилство преку проект за пилотирање на социјалните услуги со цел да се зголеми расположливоста на советувајќиштата за работа со сторители низ земјата. Притоа, граѓанските организации кои би ги обезбедувале вакви сервиси е потребно да се лиценцираат согласно Законот за социјална заштита како даватели на услуги. Согласно информацијата од Министерството за труд и социјална политика, обучени се само 11 стручни лица за работа со сторители на насилство во земјата. Во рамки на специјализираните советувајќишта за семејно и родово-засновано насилство недостасуваат стандарди и програма за работа со сторители на насилство, иако тие се предвидени со Акцискиот план за спроведување на Истанбулската конвенција 2018 - 2023.

Според истражување спроведено меѓу професионални лица, граѓански организации и претставници на државните институции, отворањето на специјализирани сервиси за психо-социјална поддршка на мажи во однос на родителството, врските и грижата за себе е најдобра стратегија за вклучување на момчињата и мажите во превенцијата на родово-заснованото насилство во земјата (67 %). Дополнително воспоставување на СОС телефонска линија, исто така, се смета за ефективна алтернативна стратегија која може да придонесе за поголема партиципација на мажите во превенцијата од насилството. Едукативните институции и медиумите се идентификуваат како главни извори на информација и промоција кои треба најмногу да се вклучат во превенцијата од родово-засновано насилство преку активно учество на мажите и момињата (повеќе од 70 %), додека на здравствените работници и граѓанските организации исто така се гледа како на релевантни чинители кои можат да придонесат во ваквите едукативни активности (околу 50 %). Обуките на професионалниот кадар (87 %),

одржливото финансирање (83 %), информирање на заедницата (83 %) и соработка со женски граѓански организации (83 %) се клучни за воспоставување и спроведување на успешни програми за советување и третман на сторителите на насилство.

ПОТРЕБАТА ОД ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ЦЕНТРИ ЗА ПОДДРШКА И СОВЕТУВАЊЕ НА МАЖИ

Општо земено, постојат само неколку специјализирани услуги за поддршка за мажи на глобално ниво. Често постои недостаток на можности за размена на идеи со други мажи и жени за да се разговара околу улогите на мажите. Во исто време, барањата од мажите во денешниот свет се особено разновидни и сложени. Легитимитетот за воспоставување на еден центар за советување на мажи секако зависи од потребата и социо-културниот контекст на државата. Вообичаено, секаде во светот недостигаат професионални советодавни услуги за момчиња и мажи за да ги поддржат во разрешување на прашањата околу родот и мажественоста како клучни аспекти во превенцијата и намалувањето на насилството врз жените и родово-заснованото насилство.

Друга важна задача на една ваква концепција е таа да може да се поврзе со различни други чинители, советувашишта и професионални лица кои имаат допирна точка во оваа област со цел да се обезбеди дополнителна вредност во справување со насилството врз жените и родово-заснованото насилство во државата како национални стратешки цели. На крајот на краиштата, корист од ова советувашиште би имале не само мажите, туку и сите оние кои се жртви на машкото насилство или кои страдаат од патријархалните структури во државата.

ЦЕНТРИ ЗА ПОДДРШКА И СОВЕТУВАЊЕ НА МАЖИ

ЦЕЛИ НА РАБОТА

Основните цели на постоење на центри за поддршка и советување на мажи е да се поддржат мажите во нивниот личен развој и со тоа прераснат во одговорни луѓе кои преземаат одговорност за себе и за своето однесување. Познавањето и почитувањето на границите, желбите и потребите на мажот и на неговата социјална средина е секогаш клучна на личниот развој. Затоа обезбедувањето на доверливост меѓу клиентите и советувачите во рамки на советувалиштето е есенцијална.

Посебна улога во личниот развој секако играат чувствата на мажите. Зборуваме за тоа дека е потребно да се согледа и признае целиот опсег на емоции кои припаѓаат на некој кој се идентификува како маж. Затоа целта на советувањето е секогаш целосно прифаќање на одговорноста за сопственото однесување и за развивање јасен став како човек кој се почитува себе си, но ги почитува и другите. Советувањето вклучува и развивање на алтернативни форми на однесување за момчињата и мажите кои вршат физичко и/или сексуално насилство, но и интервенција во случај на кризни ситуации во кои се наоѓаат мажите. Мажите најчесто бараат помош и поддршка кога имаат криза (развод, разделба...), кога „не можат да продолжат понатака во животот“ и кога „треба да најдат нова смисла и нов начин на живот“. Во вакви кризни ситуации имаат потреба и често бараат одговор на прашања - Кои се моите права како маж? Може ли да добијам старателство врз децата? Обврски околу алиментација? Како да се регулира видувањето со децата? Токму затоа, препорачливо е во центарот за мажи да постојат услуги како советување и поддршка во криза, за одредени медицински или правни прашања кои се поврзани со сексуалната ориентација и родовиот идентитет на мажите, но и психо-социјален третман за насилство, преку кои се учат конструктивни начини на решавање на конфликти, комуникација и справување со стрес. Советувањето на мажите кои се жртви на насилство треба, исто така, да биде дел од советодавните услуги на овие програми. Ова вклучува преземање на мерки кои треба да ја решаваат противречноста помеѓу тоа да се биде мажествен и да се биде жртва односно да им се олесни на мажите и момчињата да се доживуваат себеси како жртви.

Покрај директните цели на советувањето, постојат и индиректни, односно долгорочни цели. Тие ја вклучуваат, пред сè, превенцијата. Имено, проблематичните однесувања кои произлегуваат од машкоста треба однапред да се спречат. Долгорочно гледано, кај момчињата и мажите треба да се развиваат алтернативни модели на однесувања за да тие да преземат конкретни акции за промена и себе-развивање во одговорни личности. Превенцијата кај мажите кои се жртви на насилство значи подигање на свеста за претрпеното насилство и со тоа да се спротивстават на табуто „да се биде жртва“. Дополнително, потребно е вмрежување со разни национални и регионални актери кои работа во оваа област. При соработка со други институции и организации, може да се формираат

и мрежи или неформални тела кои ќе работат заедно на оваа проблематика за да се создаде поефикасна и сеопфатна заштита и грижа на мажите и момчињата на национално ниво. Центарот за поддршка и советување за мажи треба секогаш да вклучува можности за дополнителна едукација и обуки на професионалните институции и лица околу советување и грижа на мажите. Дополнително, вклучувањето на медиумите и новинарите е многу важна стратегија за адресирање на потребите и прашањата на мажите во превенцијата и подигање на јавната свест. Со иницирање на јавна дискусија за мажественоста и грижата за мажите долгорочно може да се подобрат можностите за советување и поддршка на момчињата и мажите во целокупната превенција од насилство.

Најдолгорочната цел на центарот за поддршка и советување на мажи лежи во истражувањето. Ова значи прибирање и анализа на податоците во рамки на центарот, примена и ширење на знаењето за односот помеѓу родот/мажите, работата, организацијата и идентитетот, со што ќе се придонесе за развојот на родовата еднаквост на национално, но и на регионално и меѓународно ниво.

ЦЕЛНИ ГРУПИ

Во основа, центарот за поддршка и советување на мажи треба да биде појдовна точка за сите момчиња и мажи кои имаат „неразрешени“ прашања поврзани со родот и мажественоста или имаат психолошка криза. Советувањето на мажи се базира на одредени карактеристики во однос на целните групи и можностите за советување. Кога зборуваме за мажи како целна група, таа ги вклучува и момчињата на адолесцентната возраст. Генерално, поддршката и советувањето во центарот за мажи треба да биде овозможено за 1) мажи во криза кои доживеале или моментално доживуваат драстични промени во одредени области од нивниот живот и немаат доволно ресурси или начини како да се справат самите со овие промени и на 2) мажи кои се сторители на насилство и кои го користат сервисот поради изречена мерка, судска одлука за посета на психо-социјален третман или доброволно се јавиле за учество во програмата за третман на насилството. Кога зборуваме за мажи во криза, листата на целни групи може да биде долга, но концепцијата во прва фаза ги зема предвид особено следниве групи на мажи со кои би можело да се работи во рамки на центарот за советување:

- ▶ момчиња и мажи кои се индиректно засегнати од насилство во семејството, физичко, психичко и/или сексуално насилство;
- ▶ момчиња и мажи кои се индиректно засегнати од насилство надвор од семејството, физичко, психичко и/или сексуално насилство;
- ▶ мажи кои и самите се директни жртви на насилство;
- ▶ мажи кои се во состојба на разделување од својот партнер/партнерка, вклучително и во случај на бракоразводна постапка.

Понатаму, во следни фази, поддршката и/или советувањето за мажи може да се прошири и за оние мажи кои имаат медицински, правни или други проблеми поврзани со нивната сексуалната ориентација и родовиот идентитет, како потенцијална целна група на мажи во кризи во центарот за поддршка и советување на мажи. Секако работењето со овие групи бара дополнителна обука или задоволителна експертиза на професионалниот кадар, но и висока сензибилизираност на советувачите за прашањата поврзани со сексуалната ориентација и родовиот идентитет.

Исто така, во центарот може да се нудат за јакнење на свеста и градење на знаења и вештини од областа на родовата еднаквост, сексуалното и репродуктивното здравје, емоционалната писменост, вештини за комуникација, грижа за себе, грижа за деца итн. наменети за други целни групи на момчиња – со фокус на млади момчиња на возраст од 15 до 25 години и на татковци.

Бидејќи ситуациите и можностите за поддршка и советување може многу да варираат од личност до личност, оваа листа на групи на мажи сепак треба да се сфати само како ориентација и понатаму да се развива и проширува согласно можностите и потребите на мажите и момињата кои ќе ги наметнуваат во центарот.

ЖИВОТНИ ФАЗИ И КРИЗА

Советувањето може да се подели според различни фази од животот или состојбата на криза. Кризата се однесува на проблематична ситуација на одлучување поврзана со одредена пресвртна точка. Кризата кај мажите особено се карактеризира со тоа што тие на почетокот тешко ја препознаваат кризната состојба или самостојно се обидуваат да дојдат до решение за личната состојба која може потешко да ја опишат.

Може да се дефинираат четири фази од животот. Повеќето момчиња и мажи поминуваат низ овие фази, но тие се разликуваат по времето кога овие фази се појавуваат, интензитетот и начинот на кој мажите се справуваат со нив. Дали таквата животна фаза ќе стане животна криза зависи од индивидуалните околности во кои живеат мажите. Првата фаза од животот е социјализацијата која е специфична за момчето или неговото прераснување во маж. Во процесот на созревање во мажи, на момчињата им недостигаат вистински насоки за тоа што би можело да значи да се биде или да се стане „вистински“ маж. Многу момчиња и млади мажи го споделуваат копнежот да разговараат со искусен маж за тоа што значи да се започне возрасен живот како маж во денешно време. Поради родовата поделба на грижата во приватната и професионалната сфера, момчињата и мажите во оваа фаза често немаат можност да се вклучат и да ги разменуваат своите грижи.

Втората важна фаза од животот за советувањето на мажите е кога тие самите ќе станат татковци. Ова често може да доведе до чувство на оптоварување,

особено на почетокот. Иако постои широк спектар на услуги за поддршка на жените за време и по бременоста кои се, секако, целосно оправдани, речиси и не постојат услуги за вмрежување или советување за новите татковци, иако тие се исто така погодени од овие промени како и жените, но на различен начин. Во советувањето, прашањата за тоа што значи да се биде татко, родител и за сексуалноста генерално, и за односот што го имаат со партнерот кон детето, служат не само за да му се олесни товарот на мажот, туку и да се помогне тие заеднички да придонесат за добросостојбата на детето.

Третата фаза од животот е реориентација или средовечна криза. Може да се појави во различни периоди и да се разликува по својот интензитет и влијание. Вработувањето кое е посакувано игра важна улога во формирањето на идентитетот, особено за мажите. Доколку дојде до промени во текот на животот или ако перцепцијата за работно место одеднаш стане поразлична од очекувањата, може да се појави потреба од нов почеток или реструктурирање. Особено во втората половина од животот, многу мажи доживуваат пад во нивните перформанси и ги доведуваат во прашање нивните претходни одлуки. Нивното секојдневие често станува досадно и прашањата за тоа како да ја обликуваат иднината стануваат приоритет во нивните глави. Советувањето помага да се запрашаат каде всушност треба да ги побараат промените и како да ги реализираат.

Последната драстична фаза од животот за многу мажи е преминот од вработувањето кое им носи приходи во пензионирање, како и промените што доаѓаат со староста. Поради важната улога на вработувањето кое носи приходи, оваа промена може да биде доста предизвикувачка за многу мажи. Често, секојдневниот живот целосно им се менува и се бараат нови поинтересни активности. Ризикот поврзан со возраста и станувањето сè позависен од помошта и чувството дека тоа влијае и на телото и на здравјето, исто така, може да биде многу стресно за мажите.

Поради преовладувачките конструкции на мажественост во општеството и социјалните очекувања од мажите, тие често се веќе навлезени во одредена кризна состојба пред да побараат советување и услуга. Барањето помош не се вклопува во традиционалната слика за мажите. Затоа е особено важно советодавните услугите за мажи да се развиваат индивидуално и да се обезбеди соодветна понуда на помош и поддршка согласно фазите од животот на мажите.

КЛУЧНИ АСПЕКТИ И РОДОВИ СПЕЦИФИКИ ВО СОВЕТУВАЊЕТО НА МАЖИТЕ

Родово-специфичното советување за мажи носи со себе одредени главни теми кои се појавуваат повторно и повторно на сесиите за советување на еден или друг начин. Луѓето се социјални суштества, што значи дека постојано сме вклучени во одредени релации и односи. Врските играат централна улога во нашите

животи. Поголем дел родовите улоги и начинот на понатамошно градење на врските ги учиме во процесот на раст и развој во семејството, од врсниците, од медиумите, во текот на образованието и во односите на работа. Родителите уште од најрана возраст играат најголема улога во развојот на децата. Родителите поттикнуваат поголема експресивност кај ќерките, а синовите повеќе ги поттикнуваат да ја истражуваат околината. Девојчињата повеќе се учат да се грижат за потребите на другите, момчињата, пак, повеќе се учат да се натпреваруваат и експериментираат. Момчињата смеат да се налутат или да бидат агресивни, додека чувствата на немоќ и ранливост се учат да ги потиснуваат. Девојчињата, пак, смеат да покажат страв, болка, несигурност и зависност од некого. Кои се последиците од ваквиот начин на растење и воспитување?

1. Мажите развиваат стил „акција-емпатија“: првенствено разбираат што треба другите да сторат и сакаат да го решат проблемот на другите.
2. Мажите не ги познаваат добро своите емоции и не знаат добро вербално да ги изразат, особено ако се работи за ранливост.
3. Мажите ранливоста ја прикриваат, маскираат со лутина или зафатеност.
4. Мажите ја канализираат својата емоционална грижа преку сексуалноста и улогата на хранител (носач на лебот) во семејството.

За разлика од мажите, жените развиваат стил „емоција-емпатија“: првенствено разбираат како другите се чувствуваат и каков вид на емотивна поддршка им е потребен. За жените е вообичаено да се разговара за емоциите. Својата емоционална грижа ја канализираат така што се грижат за потребите и желбите на другите. Жените ги поврзуваат емоциите со релациите и врските, односите со другите.

Често пати, мажите во својата социјализација не учат како да ги градат и одржуваат овие односи. Како резултат на тоа, ова доведува до тешкотии за многу момчиња и мажи во формирањето на врските. Кризата во една врска игра важна улога на директен или индиректен начин за работењето во советувањата.

За многу мажи, осаменоста е суштинско прашање. Особено кога тие се многу ангажирани во работата или во други општествени структури, немаат време за семејство и за одржување на пријателствата. Особено кога најблиските односи ќе прераснат во криза и ќе се појави чувството на осаменост, ова многу стресно се одразува на мажите. Мажите често реагираат на овие искуства со нивно повлекување и затворање, и тоа сè повеќе и повеќе како одминува времето.

Разделбата од партнерот/партнерката исто така може да има сериозни последици за многу мажи. Целото секојдневие и центарот на животот може да се сменат со разделбата. Се појавува несигурност, разочарувања и егзистенцијални грижи. Често за нив прашањето за себевината е од животна важност. Мажите може да доживеат „емоционален хаос“ од страв, гнев или тага по овие разделби, со кои нема да знаат како да се справат понатаму. Советувањето се обидува да се фокусира на моделите на комуникација, однесувањето при конфликтни ситуации и за сопствените потреби на мажите.

Злоупотребата на алкохол или дроги исто така играат важна улога во советувањето. Мажите особено често го употребуваат алкохолот за да ја ублажат болката или нормално да функционираат во секојдневниот живот. Алкохолот се смета за примарна стратегија на мажите за да се справат со внатрешните конфликти. Коцкање, пребарувањето на онлајн мрежите, работата, дрогата, сексот или порнографијата често служат за да се скрие криза низ која поминуваат и да се одвлече вниманието од сопствениот проблем.

Насилството е секогаш проблем. Насилството ја уништува иднината, ја уништува довербата и блискоста и го уништува партнерството и семејството. Насилството е обично научено однесување и затоа може да се промени. Речиси секое момче или маж се соочило со насилство во својот живот, било како сторител на насилство или како жртва. Ова е уште една причина зошто насилството често е одбранбено однесување кое е специфично за момчињата и мажите. Во расправиите, мажите често ги гледаат своите пријатели или колеги како одговорни за нивните постапки. При советувањето, особено е важно да се покаже дека сторителите секогаш се исклучиво одговорни за насилните дејствија и нивните последици. Ова сознание е најважниот предуслов за да се донесе одлука против применување на насилство во иднина. Искуствата на насилство на мажите како жртви, исто така, имаат голема важност во советувањето. Мажите кои биле жртви на насилство често се срамот да зборуваат за тоа, бидејќи тоа е спротивно на јавната слика за моќта на мажите. До денес, за прашањето за мажите како жртви на насилство се зборува во негативен контекст, па дури и се исмејуваат, односно мажот кој бил жртва на насилство не бил доволно силен, „не бил маж“. Советувањето има и за цел да ја намали предрасудата дека мажите може да бидат жртви на насилство.

Работењето на превенцијата од насилство може да се подели во три фази. Во примарната превенција од насилството целта е да се предвидат и да се спречат актите на насилство кај мажите. Секундарната превенција има за цел да спречи долготрајно и опстојувачко насилство во животот кај мажите преку препознавање на формите на насилство во раната фаза и обезбедување на интензивна поддршка. Со терцијарната превенција, веќе постоечкото и опстојувачкото насилно однесување треба да се реши и во оптимален случај да се спречи негово повторување.

Болестите и менталното здравје се, исто така, теми кои често се повторуваат во животот. Мажите често пати не ги признаваат проблемите со менталното здравје. Депресијата и другите болести на менталното здравје и денес се смета дека се карактеристични за слабите мажи и за оние кои се немажествени. Мажите како „посилниот пол“, не можат и не смеат да си дозволат никакви слабости, особено болести на менталното здравје како депресија или анксиозност. Перцепцијата при пружањето медицинска нега, исто така има родово специфични карактеристики. Мажите честопати ги гледаат овие работи како еднократна работа за да можат повторно да функционираат. Мажите често го одбиваат медицинскиот совет или не го сфаќаат сериозно. Кога станува збор за менталното здравје, мажите често пати покажуваат нетипични психо-соматски

симптоми во поголем број на случаи, со што само се отежнува раната дијагноза. Колку оваа ситуација може да стане драматична покажува и самиот чин на самоубиство. Честопати, дури и блиските роднини на жртвата на самоубиство не знаеле за постоење на некоја болест по менталното здравје.

Важноста од приходите од работењето, невработеноста или прегорување од работа, исто така, често се разгледуваат како круцијални теми во советувањето. Тие претставуваат тест за висок стрес кај мажите, бидејќи директно се спротивставуваат на преовладувачките машки модели на однесување. Мажите кои минуваат низ еден ваков процес имаат тенденција да се повлечат од својата социјална средина. Тие се срамот од својата невработеност и го избегнуваат општеството поради страв од дискриминација и стигматизација. Постојаната побарувачка за работа, или работа која носи поголеми приходи, притисокот за извршување на работните обврски, забрзаното темпо на работа доведуваат до прекумерни барања за многу вработени. Поради срамот, симптомите за прегорување не се перципираат или се перципираат многу подоцна.

Многу мажи се чувствуваат неспособни да се справат со сопствените емоции во исклучително емотивни ситуации, како што се смртта, тагата и загубата. Се уште преовладува сликата која ги обезвреднува расплаканите и тажните мажи и едвај им дава простор да ги живеат овие чувства. Токму тогаш и постои зголемен ризик мажите да влезат во деструктивно однесување и во состојба на криза. Секако, листата на фактори не е целосно исцрпна и секогаш може да се појават нови или мешани теми во зависност од околностите на советувањето.

ПРОГРАМА ЗА РАБОТА

Центарот за поддршка на мажи е дизајниран да одговори на потребите за советување на две главни целни групи: 1) мажи во криза и 2) мажи сторители. Мажите кои ќе бидат корисници на сервисот може да дојдат во Центарот самостојно (информација добиена од социјални медиуми или од промотивни активности) или, пак, да бидат упатени од здруженија, центри за социјална работа и институции за социјална заштита, училиштата, пробациските служби или судовите. Соработката и упатувањето треба да бидат уредени со потпишани меморандуми за соработка. За да одговори на потребите на мажите, во Центарот е предвидено да се работи на две засебни програми.

Програма за поддршка на мажи во криза - програмата за советување се спроведува во период од три до четири месеци. Во просек, секој маж може да помине 10 до 12 индивидуални или групни сесии. Целата програма за советување се завршува во период од три до четири месеци (во просек 3-4 посети месечно или една сесија, со времетраење од 1 час неделно за индивидуално советување и 2 часа за групно советување). Содржините за работа во психо-социјална поддршка на мажи треба да се однесуваат на: родителството, врските и грижата за себе, работа и работни односи, разделба, справување со загуба,

егзистенцијални прашања и кризи. Доколку се спроведува групно советување, значајно е во период од 12 сесии да се поминат сите фази во групна работа, преку кои ќе се покријат содржините и темите од интерес на клиентите, односно:

Фаза 1: Воспоставување на врски меѓу членовите на групата и меѓу членовите и водителите;

Фаза 2: Психолошка едукација на клиентите во однос на развојот и перзистирањето на симптомите на посттравматски синдром и информации за актуелна криза или траума; идентификација на основни верувања, негативни мисли за себе и преживеаната траума;

Фаза 3: Идентификација на маладаптивните стратегии за справување кои биле користени во минатото; користење на техники на играње на улоги за усвојување начини за здрава експресија на лутина и други релевантни емоции; учење на ефективни стратегии за справување и комуникациски техники;

Фаза 4: Завршни сеанси во кои секој член на групата споделува што добил во изминатите средби; се прави личен развоен план и доколку е потребно, се прават промени во планот; се поставуваат долгорочни цели и се прави план за нивна реализација.

Програма за психосоцијален третман на мажи сторители на насилство - програмата за третман трае четири до шест месеци (16 сесии за советување и 2 сесии за проценка за адекватноста на клиентите за третманот). Во просек, секој клиент поминува 13 до 18 поединечни сесии, или има три до четири посети месечно.

ОПИС НА СЕСИТЕ

Првична индивидуална проценка на клиентот. Координаторот ги закажува клиентите на индивидуално влезно интервју со терапевт. Една до две сесии во кои терапевтите прават проценка на личните капацитети на клиентот и неговата адекватност за влез во програмата и проценка дали е соодветно да се работи со клиентот индивидуално или во група. Индивидуален третман се работи со сторители кои се упатени поради педофилија, сексуално насилство или силување.

ПРВА СЕСИЈА: Запознавање со групата и програмата

Цели:

1. Претставување на терапевтот и членовите од групата
2. Претставување на програмата и начинот на работа
3. Развој на групна кохезија и заедничка референтна рамка
4. Мотивирање на учесниците за учество во групата

Содржина:

1. Воведни напомени (пример во материјалот за терапевтите – воведен дел на првата средба)
2. Претставување на терапевтот и членовите на групата
3. Претставување на програмата
4. Формат на групата
5. Договор за учество
6. Почетно разоткривање на насилното однесување
7. Поделба на листовите за проценка на групната средба

ВТОРА СЕСИЈА: Последици од насилството и насилното однесување

Цели:

1. Запознавање со дефиницијата и видовите насилство и разгледување на видовите преку примери на членовите
2. Работа на своето насилно однесување и препознавање на насилното однесување кај останатите членови

Содржина:

1. Преглед на домашната задача од претходната средба и известување
2. Работа на препознавање на своето насилно однесување и кај останатите членови
3. Запознавање со дефиницијата за насилство и поучување за видовите насилство преку примерите на членовите на групата
4. Задавање домашни задачи

ТРЕТА СЕСИЈА: Последици од насилното однесување

Цел:

1. Освестување на последиците од насилното однесување
2. Соочување со одговорноста кога се бира насилното однесување (насилното однесување како сопствен избор)
3. Самонабљудување на насилното однесување со цел да се препознаат раните алармирачки знаци

Содржина:

1. Извештај и преглед на домашната задача
2. Запознавање со последиците од насилното однесување и поврзување со лични примери
3. Рани предупредувачки знаци и самонабљудување
4. Домашна задача

ЧЕТВРТА СЕСИЈА: Запознавање со лутината

Цели:

1. (Ре)дефинирање на индивидуалните цели на третманот
2. Разбирање на улогата на лутината во развојот на насилното однесување
3. Објаснување дека кога се губи контрола над сопствената лутина, негативните последици ги надминуваат позитивните
4. Се препознаваат и во групата се вербализираат индивидуалните показатели на лутината

Содржина:

1. Преглед на домашната задача од претходната средба и известување
2. (Ре)дефинирање на личните цели на третманот
(Види вежби подолу)

ВЕЖБА 1: Лични цели на членовите на групата

ИМЕ НА ЧЛЕНОВИТЕ:	ЛИЧНИ ЦЕЛИ:
Марко	<ul style="list-style-type: none"> ▼ да го прекине секое физичко насилство ▼ да научи да ја контролира својата лутина
Мирко	<ul style="list-style-type: none"> ▼ навреме да препознава дека станува насилен ▼ да научи да ја контролира лутината ▼ повеќе да комуницира со партнерот/ката на ненасилен начин

Откако ќе се формулираат и запишат сите цели, вежбата се завршува со резимирање на опсегот на цели и се нагласува дека на личните цели групата постојано ќе се навраќа на различни начини и секој пат кога ќе го пополнуваат Листот за проценка на средбата, можат да размислуваат и проценуваат колку научиле и колку приближно им се остварени целите.

ВЕЖБА 2: Асоцијации на поимот лутина

На постерот е запишан зборот ЛУТИНА. Членовите на групата се замолуваат да:

- ▼ наведат што повеќе ситуации кои тие ги поврзуваат со лутината (во кои тие, а и другите според нив најчесто се лутат)
- ▼ наведат што повеќе и што поконкретни мисли кои ги мислат додека се лути
- ▼ наведат што повеќе чувства кои ги поврзуваат со лутината

Терапевтите ги запишуваат сите асоцијации, ги коментираат опсегот и насоката и ќе најават како во текот на средбата ќе се потврди дека тоа што го кажале во голем дел навистина важи за лутината.

- 1. Запознавање со лутината преку лични примери**
- 2. Препознавање и контрола на лутината**
- 3. Домашна задача**

ПЕТТА СЕСИЈА: Самоконтрола на лутината

Цели:

1. Разбирање на улогата која ја има, контрола на лутината во спречување на насилното однесување
2. Разбирање на важноста да се предвиди порастот на лутината во некои ситуации
3. Да се научи да се препознаваат сигналите за губење контрола над сопствената лутина
4. Разбирање на процедурата time-out од агол на растечката лутина

Содржина:

1. Преглед на домашните задачи од претходната средба и известување
2. Запознавање со моделот - BDA: before, during, after за самоконтрола на лутината
3. Работа на лични примери за самоконтрола на лутината
4. Домашна задача

ШЕСТА СЕСИЈА: Конструктивно изразување на лутината

Цели:

1. Научете ја разликата помеѓу најчестиот начин на изразување на лутината (потиснување и искажување) и конструктивниот начин
2. Да се разбере како потиснувањето и искажувањето на лутината водат до насилно однесување
3. Вежбање на конструктивно изразување на лутината

Содржина:

1. Домашна задача и пријавување
2. Обработување на темата
3. Домашна задача

СЕДМА СЕСИЈА: Стрес и когнитивно соочување

Цели:

1. Запознавање со секојдневниот стрес и како интерпретацијата на некоја случка може да придонесе за зголемување или намалување на стресот
2. Научете да ги разликувате објективните случувања од својот начин на интерпретација
3. Научете како да ги преформулирате само возбудувачките мисли (негативниот внатрешен говор) во позитивни мисли

Содржина:

1. Пријавување и преглед на задачите - анализа на примерите на конструктивно изразување на лутината
2. Објаснување на поимот секојдневен стрес, користејќи ги примерите на членовите од групата
3. Подучување околу разликата помеѓу случувањето и неговата интерпретација
4. Вежбање како да се замени самовозбудувачката интерпретација со позитивна интерпретација
5. Задавање на домашна задача

ОСМА СЕСИЈА: Стрес и релаксирачко соочување

Цели:

1. Да се разбере врската помеѓу стресот и телесните знаци на стрес
2. Да се научи да се препознаваат телесни знаци на стрес кај себе
3. Да се научи како да се намали телесната напнатост

Содржина:

1. Пријавување и преглед на домашната задача од претходната средба
2. Подучување во однос на телесните реакции, мисли и чувства при стрес
3. Подучување за препознавање на телесните стресни реакции
4. Објаснување на улогата на дишењето и мускулната релаксација во намалување на стрес и демонстрација на постапката
5. Поврзување на стресни ситуации, соочување со релаксацијата и избегнување на насилството
6. Задавање на домашна задача

ДЕВЕТТА СЕСИЈА: Социјализација на мажот

Цели:

1. Да се поучи за влијанието кое го има воспитувањето и културата на создавањето и меѓу генерацискиот пренос на половите и роднинските стереотипи; да се анализираат влијанијата на половите и роднинските стереотипи на однесување
2. Да се поучи за улогата на социјализацијата на мажот во развојот на насилното однесување
3. Да се поттикнат промените на ставовите во положбата и улогата на мажот во семејството

Содржина:

1. Пријавување и преглед на домашните задачи од претходната средба
2. Обработка на темата – особините и улогата на мажот во нашата култура; социјализација на мажот во развојот на насилното однесување; воспитување и меѓу генерациски пренос на насилството; дискусија: промена на општествениот контекст и денешниот став кон насилството и семејството
3. Домашна задача

ЕДИНАЕСЕТТА СЕСИЈА: Уверувања во машко–женски односи и насилство во семејството

Цели:

1. Разбирање на динамиката на промена во партнерските односи
2. Идентификување на своите слаби и јаки страни како партнер
3. Препознавање на своите уверувања кон партнерскиот однос

Содржина:

1. Пријавување и преглед на домашните задачи
2. Обработка на темата: динамика на партнерскиот однос
3. Анализа на добрите и лошите страни кај себе како партнер
4. Однос меѓу уверувањата за машко–женските односи и семејното насилство
5. Домашна задача

ДЕСЕТТА СЕСИЈА: Срам и самопочит

Цели:

1. Да се разбере влијанието на срамот и самопочитта врз однесувањето
2. Да се поврзе посрамувањето со ниската самопочит и контролираното однесување
3. Да се разбере важноста на самопочитта и да се препознаат особините на личноста со висока самопочит

Содржина:

1. Пријавување и преглед на домашните задачи од претходната средба
2. Обработка на темата – посрамувањето и обележјата на личноста воспитувана во посраменост; негативни и позитивни компоненти на срамот, извори на срамот; што е самопочит, како настанува и кои се особините на личноста со висока самопочит
3. Вежба подигање на самопочитта: Моите добри особини
4. Домашна задача

ДВАНАЕСЕТТА СЕСИЈА: Моќ, контрола и самоконтрола

Цели:

1. Да се разбере улогата на самоконтролата и самопочитувањето
2. Да се поврзат контролираните однесувања со посрамотувањето и ниското самопочитување
3. Да се разбере улогата на контролата врз другите и самоконтролата во развојот на сопственото насилно однесување.

Содржина:

1. Пријавување и преглед на домашните задачи од минатата средба
2. Подучување околу моќта и контролата на насилниот однос
3. Препознавање на своето контролирачко однесување
4. Подучување за односот меѓу контролата и ниската самопочит
5. Препознавање на ситуација меѓу соодветно сопствено самоконтролирање и самопочитување
6. Домашна задача

ТРИНАЕСЕТТА СЕСИЈА: Комуникација и активно слушање

Цели:

1. Запознавање со правилата на комуникација
2. Запознавање со темелните (основни) претпоставки за делотворна комуникација
3. Поврзување на недоразбирањата во комуникацијата со сопственото насилно однесување
4. Учење за тоа што е активно слушање и кои се неговите предности

Содржина:

1. Пријавување и преглед на домашната работа
2. Основни комуникациски начела и претпоставки за деловна комуникација
3. Различни видови на лошо слушање и обележја на активното слушање
4. Активно слушање преку играње на улоги
5. Домашна задача

ПЕТНАЕСЕТТА СЕСИЈА: Разбирање и решавање на конфликт

Цели:

1. Запознавање со основните поими и значењето на решавање на конфликтот
2. Запознавање со основните начини на решавање на конфликтот
3. Поврзување на претходните содржини кои се однесуваат на комуникацијата, лутењето и самопочитувањето со разбирањето и доброто решавање на конфликтот
4. Започнување на процес на користење на комуникациските вештини при решавање на конфликтот

Содржина:

1. Пријавување и преглед на домашната задача
2. Да се објаснат основните поими и значењето за разбирање и добро решавање на конфликтот и поврзување на стекнатите знаења со личните искуства во решавање на конфликтот
3. Задавање на домашна задача

ЧЕТИРИНАЕСЕТТА СЕСИЈА: Комуникација – „Јас“ порака

Цели:

1. Запознавање со нови начини на јасно изразување на своите потреби, мисли и чувства
2. Разбирање на разликите меѓу ТИ и ЈАС пораки
3. Да се научи да се користат ЈАС пораки

Содржина:

1. Пријавување и преглед на домашните задачи
2. Да се објасни јасна вербална комуникација на обележјата на декларативните реченици
3. Искуство на совладување на вештината на користење на ЈАС пораки
4. Задавање на домашна задача

ШЕСНАЕСЕТТА СЕСИЈА: Евалуација на успешноста на програмата

Цели:

1. Евалуација на сопствениот напредок и напредокот на останатите членови на групата
2. Евалуација на програмата во целина
3. Разделба со членовите на групата и со водителите на третманот

Содржина:

1. Преглед на домашните задачи
2. Евалуација на успешноста на програмата
3. Крајни напомени на водителот
4. Разделба со членовите на групата

Техники на евалуација

- ▼ Индивидуална самопроценка
- ▼ Групна дискусија

Програма за јакнење на свеста и знаењата и вештините на момчиња и мажи за родова еднаквост

- покрај спроведување на задолжителните програми за поддршка на мажите во криза и за психосоцијален третман на мажи сторители на насилство, во Центарот може да се спроведуваат различни активности за зголемување на свеста и градење на знаење и вештините за различни области од живеењето. Меѓудругото, овие активности може да вклучат обуки и работилници за сеопфатно сексуално образование, емотивна писменост, татковство, грижа за себе, други теми поврзани со грижливата мажественост итн. Програмите за едукативни активности, работилници и обуки треба дополнително да се прилагодат и воведат во согласност со постоечките потреби и ресурси во Центарот.

ОРГАНИЗАЦИСКА СТРУКТУРА И ТИМ

Основата за успешно советување е доверлив однос помеѓу мажот и советувачот/терапевтот. Затоа, се очекува советувачите/терапевтите да имаат високи професионални и емоционални компетенции. Вредностите на одговорност, емпатија и вистински интерес за сочувство, подлабоко разбирање и автентичност се централни. Треба да се избегнуваат морализирачки и скандализирачки ставови, но без да се одземе одговорноста на мажот за неговите постапки. Ова може да резултира со тензија помеѓу емпатијата и конфронтацијата. Преку континуирана обука и континуирана едукација, советувачите/терапевтите имаат можност да ја искористат оваа област на напнатост за нивната работа со мажи и на тој начин поефикасно да работат на соодветните теми.

Во сите облици на советување - индивидуално, групно или семејно, родот на советувачот/терапевтот има важна улога. При индивидуално советување, по правило се преферира советувачот да биде од истиот род во следните ситуации:

- ▶ Ако клиентот има искуство со сексуално насилство или злоупотреба, или друго искуство од кое се срами или поради кое се чувствува виновен и сега за прв пат зборува за тоа;
- ▶ Ако станува збор за јасен проблем поврзан со родот, при што само некој од истиот род може да го препознае и да изрази разбирање (пр. проблем поврзан со перцепцијата на телото, бременост, менопауза, породување, пореметувања/ растројства во исхраната, сексуалност и интимност, работа и грижа за семејство);
- ▶ Ако проблемите се длабоко вкоренети во социјализацијата на родовите (грижа за други, преоптовареност, недоволна самостојност, однос мајка- ќерка, сексуалност, работа, изолираност, агресија, насилство);
- ▶ Ако клиентите имаат мала доверба во себе, ниски лични капацитети или низок степен на самостојност;

- ▶ Ако е во контакт со спротивен род, постои преголем ризик од еротизирање, искушение, злоупотреба и слично.

Токму поради овие причини, фокусот во Центарот за поддршка на мажи е да се ангажираат советувачи/терапевти од машки род, но доколку нема доволно расположливи професионалци од машки род, би биле ангажирани и жени.

Општите барања кои се поставуваат за сите советувачи да може соодветно да одговорот на специфичностите на родовите се:

- ▶ Увид во личните норми, вредности, очекувања и ставови за мажественоста и женственоста и како тие може да влијаат на давањето на помош и поддршка;
- ▶ Подготвеност да се преиспитаат личните стереотипи во поглед на мислења, ставови и однесувања за родовите улоги;
- ▶ Свесност дека предностите и недостатоците на родовите улоги и нивните конфликти зависат од социјалната припадност и културата, времето и културата на сопствената генерација, од личната родова определба и клиентите тоа може да го разберат како пречка или поттик;
- ▶ Свест за предностите и маните на доминантните идеали за мажественоста и женственоста и на клиентот, но и сопствените;
- ▶ Увид во фактот дека мажите и жените често пати се борат со интернализираните родови улоги и токму тие може да предизвикаат внатрешни несогласувања и конфликти;
- ▶ Увид во разликите во комуникацијата и однесувањето на мажите и жените во стресна ситуација;
- ▶ Знаат да ги земат предвид основните факти при презентирање на проблемот;
- ▶ Знаат да го препознаат и по потреба да разговараат за влијанието на родот на клиентовиот трансфер и сопствениот контратрансфер.

При групна работа во Центарот за мажи, треба да се работи на формирање на групи за личен раст и развој, од затворен тип, со 5- 6 лица, со терапевт (маж) и ко-терапевт (жена). Групна работа треба да се применува во следните ситуации:

- ▶ Имаме повеќе клиенти со сличен проблем кои може да се вклопат во поширок социјален контекст;
- ▶ Клиентите се подготвени да ги слушаат искуствата и личните приказни на другите;
- ▶ Клиентите бараат препознавање на слични искуства и прифаќање на нивните проблеми и искуства;

- ▶ Клиентите сакаат да излезат од социјалната изолација;
- ▶ Индивидуалниот пристап има недоволно влијание на клиентот.

Центарот за поддршка на мажи треба да работи 5 работни дена (од понеделник до петок), со работно време од 7 часа. Координатор на центарот е потребен во период од 35 часа неделно. Координаторот на центарот треба да биде социјален работник или психолог. Практично искуство во областа на советување и работа со клиенти е предност, но не е задолжителна. Координаторот е првиот контакт со клиентите, токму затоа приоритет за оваа позиција треба да се даде на машко (поради родовите специфики споменати погоре). Социјалната анамнеза (воведно интервју), состаноци за консултации, состаноци на советувачите/терапевтите, вмрежување и упатување се главните задачи на координаторот. Координаторот (социјален работник или психолог) е исто така одговорен за водење и одржување на евиденцијата на клиентите, секојдневната комуникација со давателите на услуги (советувачи/терапевти) и водење записници од состаноците на персоналот, подготовка на програмски извештаи според барањата на државните институции и донаторите, како и за видливост и промоција на Центарот во медиумите.

Терапевтите/советувачите треба да се професионалци од областа на психологијата, социјалната работа или психијатријата, со едукација за психотерапија или советувањашна пракса. Практично искуство во областа на советување и работа со клиенти е задолжителна. Практично искуство во работа со мажи сторители и траума е препорачливо, но не е задолжително.

Квалификации за терапевт/котерапевт

- ▶ Дипломиран психолог/социјален работник или специјалист по психијатрија;
- ▶ Сертификат за советувач или терапевт;
- ▶ Практично искуство во областа на советување и работа со клиенти е задолжителна;
- ▶ Сертификат за успешно завршена обука за работа со сторители на семејно насилство и интервенции фокусирани на траума се сметаат за предност.

На почеток од работењето, Центарот треба да започне со тим од 4 терапевти/советувачи: двајца кои ќе бидат ангажирани за поддршка и советување на мажи во криза и двајца (машки и женски терапевт) кои ќе работат со мажи сторители на насилство. Интервизија и континуирана едукација (минимум еднаш годишно) е задолжителна за тимот од Центарот за поддршка на мажи. Дополнително, секој член од тимот еднаш годишно, индивидуално ќе добие едукација/обука согласно индивидуална потреба, сè со цел одржување на квалитетот на сервисот и превенција од согорување.

Во однос на персоналот за реализација на програмите за јакнење на свеста и знаењата и вештините од областа на родовата еднаквост, персоналот треба да има поминато соодветни обуки од дадената област (пр. обучувач за обучувачи или сертифициран врснички едукатор за сеопфатно сексуално образование, обучувач за превенција од родово-засновано насилство или родова еднаквост итн.) или соодветно високо образование (социјална работа, психологија, родови студии) и специфична надоградба за темата (психотерапија за темите поврзани со емоционална писменост или комуникациски вештини итн.).

ЗАКЛУЧОК

Мажественоста денес претставува предизвик за многу момчиња и мажи. Генерално недостигаат развиени програми во институциите на системот со кои би се работело со мажите за нивна подобра социјализацијата во општеството и за стекнување одговорни модели на однесување, поради што медиумското претставување на мажественоста честопати е единственото средство за ориентација и преземање на тие модели на однесување во нивното опкружување. Овие слики за мажот се разновидни во јавниот дискурс, поради што може се генерираат тензии и кризи кај мажите при градењето на сопствената мажественост. Последиците од ова може различно да влијаат на нив, но секако може да доведат до проблеми и за самите мажи и за нивната околина. Затоа е потребно да им се даде поддршка на мажите преку воспоставување на центри за поддршка и советување, за да се стави до знаење која е вредноста што ваквите модели ја даваат во унапредување на родовата еднаквост преку активното ангажирање на мажите и нивниот род. На овој начин ќе придонесеме мажите да развијат свои, индивидуални концепти за мажественоста. При тоа, не се мажите единствените кои би имале директна или индиректна придобивка од ова прилично ново поле на социјалната работа и од услугите за советување. Станува збор за надминување на родовите стереотипи во општеството и со тоа проширување на опсегот на дејствување на поединците во разни социјални интеракции. Советувањето на мажите е алатка за рушење на постоечките структури на доминација во општеството и за приближување кон социјалната правда.

БИБЛИОГРАФИЈА

1. Bourdieu, P. (2001): *MASCULINE DOMINATION*. POLITY PRESS
2. Connell, R.W. (2005): *Masculinities* (2nd edition). Routledge
3. Meuser, M. & Scholz, S. (2011): *IN DER KRISE? MÄNNLICHKEITEN IM 21. JAHRHUNDERT (COURTESY TRANSLATION: IN A STATE OF CRISIS? MASCULINITIES IN THE TWENTY-FIRST CENTURY)*. WESTFÄLISCHES DAMPFBOOT
4. Michael A. Messner (2000): *Politics of Masculinities. Men in Movements*. New York Toronto Oxford: AltaMira Press
5. Council of Europe. *THE FOUR PILLARS OF THE ISTANBUL CONVENTION*
6. Council of Europe. (2014): *DOMESTIC AND SEXUAL VIOLENCE PERPETRATOR PROGRAMMES: ARTICLE 16 OF THE ISTANBUL CONVENTION*
7. Council of Europe. (2021): *SETTING UP TREATMENT PROGRAMS FOR PERPETRATORS OF DOMESTIC VIOLENCE AND VIOLENCE AGAINST WOMEN*
8. Собрание на Република Северна Македонија. (2021): *ЗАКОН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД НАСИЛСТВО ВРЗ ЖЕНИТЕ И СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО*
9. Министерство за труд и социјална политика. (2018): *АКЦИСКИ ПЛАН ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И БОРБА ПРОТИВ НАСИЛСТВОТО ВРЗ ЖЕНИТЕ И СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 2018-2023*
10. ХЕРА – Асоцијација за здравствена едукација и истражување. (2022): *ИЗВЕШТАЈ ОД СПРОВЕДЕНИОТ МОНИТОРИНГ НА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА АКЦИСКИОТ ПЛАН ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И БОРБА ПРОТИВ НАСИЛСТВОТО ВРЗ ЖЕНИТЕ И СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО*
11. Министерство за внатрешни работи. (2021): *ПОДАТОЧНИ СЕТОВИ, ВКУПЕН БРОЈ НА СТОРИТЕЛИ ПО ПОЛ И СЕМЕЈНА РЕЛАЦИЈА – СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО ЗА 2020 ГОДИНА*
12. REACTOR, HERA, Verein für Männer- und Geschlechterthemen Steiermark (2022): *ESTABLISHMENT OF MULTI-PROFESSIONAL PREVENTION OF GENDER-BASED VIOLENCE, VICTIM-SAFETY ORIENTED WORK WITH PERPETRATORS AND MEN'S COUNSELLING IN NORTH MACEDONIA, MAPPING THE NEEDS & RESOURCES*
13. Vess, J, Barker, G., Naraghi-ANdelini, S. & Hassink, A. (2021): *THE OTHER SIDE OF GENDER MEN AS CRITICAL AGENTS OF CHANGE*

www.hera.org.mk
www.reactor.org.mk